

ZEEHONDEN

INFORMATIEBOEKJE

In Nederland leven zeehonden in de Noordzee en de Waddenzee. Als je met de boot naar een van de eilanden gaat, kan je ze op de zandbanken zien liggen. Op de zandbanken worden de jongen geboren, in de zomer de jongen van de Gewone zeehond en in de winter de jongen van de Grijze zeehond. Deze twee soorten komen allebei in Nederland voor. Een zeehond ziet er erg lief uit met zijn grote ogen en zachte vacht. Maar pas op! Zeehonden zijn de grootste roofdieren van Nederland en kunnen hard bijten.

GEWONE ZEEHOND

Phoca vitulina

De Gewone zeehond heeft een vrij ronde kop en een stompe snuit met neusgaten in een v-vorm. Hun ogen zijn relatief groot en een heel donkere kleur, waardoor de pupillen niet te onderscheiden zijn van de irissen. De vacht is heel kort, glad en een lichtbruin/grijze kleur met donkere vlekken erop die bij iedere zeehond verschillend zijn.

De mannetjes kunnen gemiddeld 160 cm lang worden en 87 kg wegen, terwijl de vrouwtjes gemiddeld 148 cm lang worden en 65 kg wegen. De grootte van de Gewone zeehond verschilt per regio, maar dit is voor Nederland. In Japan, bijvoorbeeld, leeft een Gewone zeehondenpopulatie die een stuk groter worden.

In het wild worden Gewone zeehonden zo'n 20 - 30 jaar oud,

GRIJZE ZEEHOND

Halichoerus grypus

Halichoerus grypus betekent haakneus varken van de zee. Een naam die goed bij deze zeehond past, omdat de neusgaten opvallend groot en rond zijn, die dichtgeknepen parallelle lijntjes vormen.

De naam Grijze zeehond is wat misleidend, gezien de vachtkleur van volwassen dieren meer beige tot donkerbruin is. De volwassen vrouwtjes hebben vaak een beige tot lichtbruine kleuring, terwijl de mannetjes te onderscheiden zijn aan hun donkerbruine vacht.

De Grijze zeehond is groter dan de Gewone zeehond. De vrouwtjes worden ongeveer 2 meter lang en kunnen 200 kg wegen. De mannetjes kunnen tussen de 2,5 en 3 meter lang worden en 350 kg wegen. Een stuk groter dus dan de Gewone zeehond. In het wild worden Grijze zeehonden maximaal 35 jaar oud.

In de maand juni krijgen Gewone zeehonden moeders één pup. De pup wordt geboren op een zandplaat en moet dus meteen kunnen zwemmen omdat de zandplaat bij vloed weer onder water staat.

Pups blijven vier weken bij de moeder. Van de moeder krijgen ze hele vette melk. Ze groeien daar snel van. Na vier weken wegen ze al zo'n 20-25 kg!

Eind juli, als de moeders bij de pups weg gaan, paren de mannetjes en vrouwtjes.

Na het paren wordt het vrouwtje niet meteen drachtig (zwanger).

Pas in oktober kan het embryo, zo noem je een baby die nog groeit in de buik, een plekje krijgen in de baarmoeder. 9 maanden later wordt de nieuwe pup geboren en begint het weer van voor af aan.

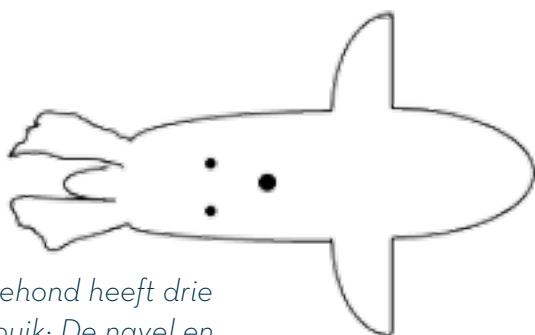

In de maand december krijgen Grijze zeehondenmoeders één pup. Deze pup ziet er behoorlijk anders uit dan Gewone zeehondenpups. Ze zijn helemaal wit! Dit is om ze lekker warm te houden. Ze kunnen er alleen niet mee zwemmen. Ze blijven liggen in de duinen terwijl de moeder jaagt. Pas na drie weken verdwijnt de babyvacht en komt er een zwemvacht voor terug.

Pups blijven drie weken bij de moeder om te drinken. Na drie weken wegen ze zo'n 40 kg.

Eind januari, als de moeders bij de pups weg gaan, paren de mannetjes en vrouwtjes. Na het paren wordt het vrouwtje niet meteen drachtig (zwanger). Pas in maart kan het embryo, zo noem je een baby die nog groeit in de buik, een plekje krijgen in de baarmoeder. 9 maanden later wordt de nieuwe pup geboren en begint het weer van voor af aan.

Dit noemen we DIAPAUZE

Een meisjeszeehond heeft drie stipjes op de buik: De navel en twee tepels.

Een jongenszeehond heeft twee stipjes onder elkaar op de buik: De navel en een opening waar zijn piemel uitkomt.

In Nederland leven zeehonden voornamelijk in de Waddenzee, maar ze komen ook voor langs de Noordzeekust, bijvoorbeeld in de Zeeuwse delta. De Waddenzee is belangrijk als rustplaats en geboorteplaats voor zeehonden. Maar daarnaast is het ook een uniek natuurgebied. Het Waddengebied loopt van Nederland, naar Duitsland en eindigt in Denemarken (zie de kaart hiernaast).

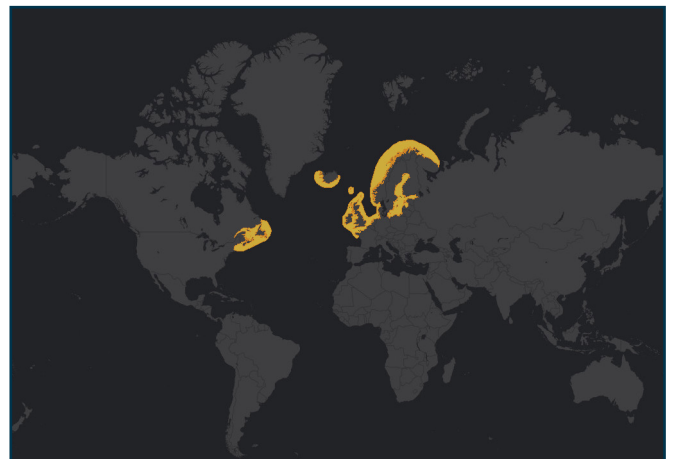
Hiermee is dit het grootste getijdengebied ter wereld. In een getijdengebied wisselt de waterstand meerdere keren per dag door eb en vloed. Hierdoor kunnen er ontzettend veel verschillende diersoorten leven. Miljoenen trekvogels komen ieder jaar weer naar de Waddenzee om daar een lekker maaltje bij elkaar te scharrelen na een lange reis.

Omdat de Waddenzee zo bijzonder is, staat het sinds 2009 op de Unesco Werelderfgoedlijst. Op deze lijst staan bijzondere, unieke plekken van over heel de wereld die beschermd moeten worden.

Met laag water liggen zeehonden graag te rusten op de zandplaten. Tijdens hoog water zwemmen ze naar diepere wateren om te jagen en te eten. Heel af en toe komt het voor dat een zeehond een rivier op zwemt en zo in meren of rivieren in het land terecht komt.

Wereldwijd komt de Gewone zeehond voor langs alle kusten van de noordelijke Atlantische en Stille Oceaan. Je vindt hem in landen in het noorden van de wereld, zoals Rusland en Canada, tot landen wat meer in het zuiden van Europa, zoals het Franse Bretagne.

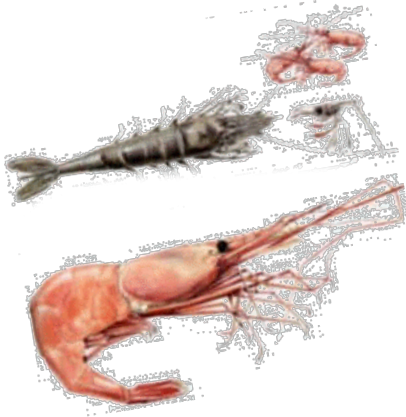

De Grijze zeehond komt voor in de gematigde tot koudere delen van de noordelijke Atlantische Oceaan. Bijvoorbeeld Groenland en IJsland maar ook langs de kust van het Verenigd Koninkrijk en de kust van het Franse Bretagne.

Het zeehondendieet bestaat voornamelijk uit platvis-
sen. Ook haring, kabeljauw, zandspiering of week-
dieren worden vaak gegeten. Het dieet van de Grijze
zeehond lijkt op dat van de Gewone zeehond, alleen
eten ze wat meer rondvis. Het komt ook voor dat ze
wel eens een op het water dobberende eend of meeuw
pakken en zelfs wel eens een bruinvis.

Zeehonden lijken lief en aaibaar, maar het zijn Neder-
lands' grootste roofdieren. Dat kan je goed zien aan
het gebit. Met zijn snorharen 'voelt' de zeehond zijn
prooi. In de troebele Noordzee kunnen zeehonden niet
op alleen hun zicht vertrouwen. Zelfs blinde zeehonden
zijn prima in staat om hun eten te vinden in het wild.

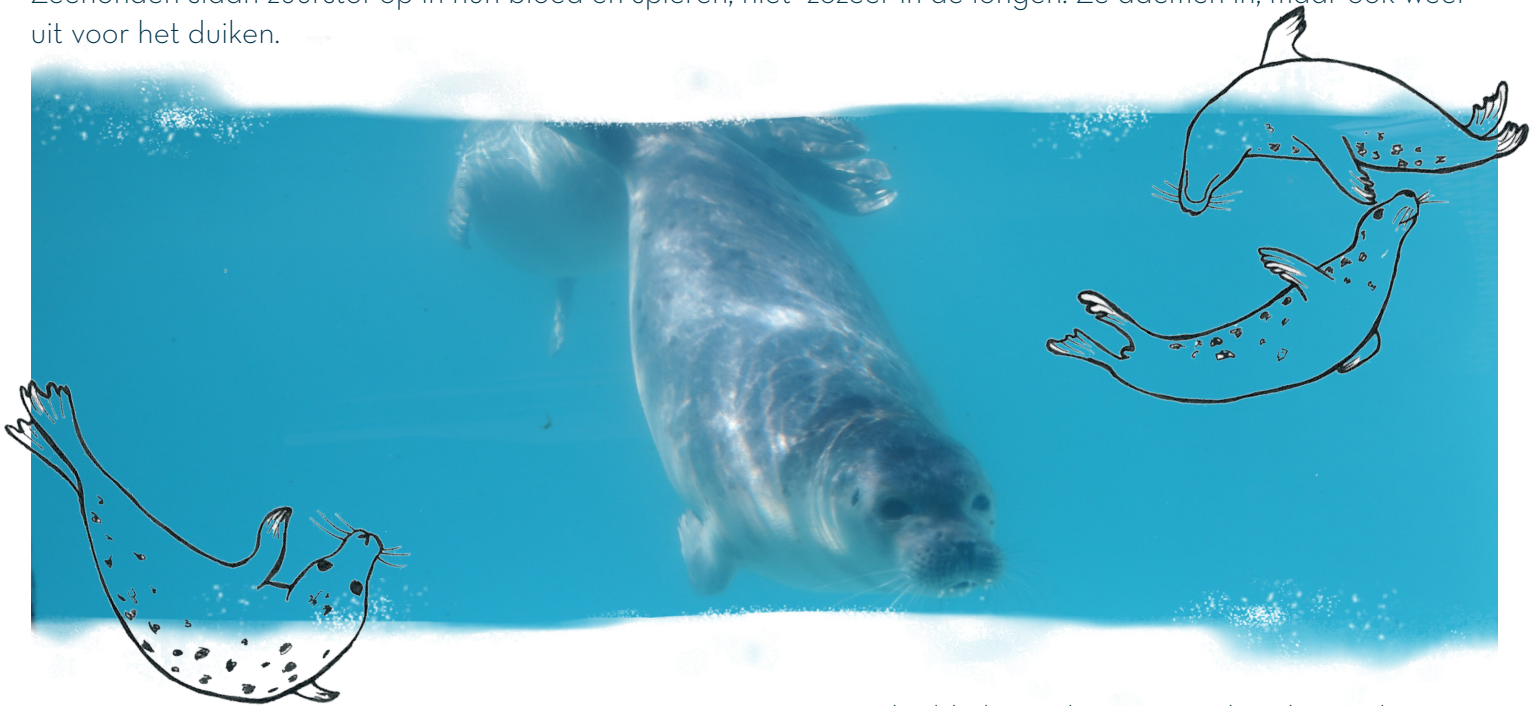

De zeehond staat
bovenaan in het voedselweb
van de Noord- en Waddenzee. Als
er genoeg gezonde zeehonden in
zee te vinden zijn, weet je dat het
met alles wat door de zeehond
gegeten wordt, ook
goed moet gaan.

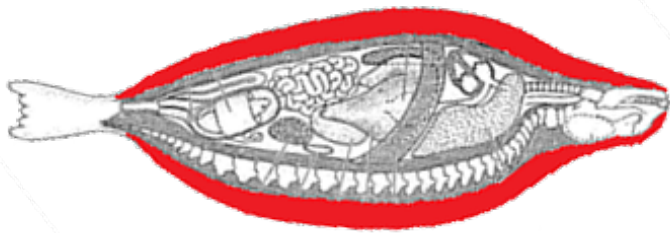

LICHAAM

Een zeehond is razendsnel in het water, hij haalt snelheden tot wel 35 kilometer per uur! Op het land beweegt de zeehond langzaam. Als een grote, dikke rups kruipt hij over het strand. Je snapt wel dat een zeehond zich veiliger voelt in zee waar hij veel sneller weg kan zijn als er gevaar dreigt. Het lichaam van de zeehond is aangepast aan een leven onder water. Zeehonden hebben geen kieuwen. Zij zijn zoogdieren, net als wij. Ze moeten dan ook boven water komen om lucht in te ademen dat vervolgens door de longen in het lichaam terecht komt. Zeehonden slaan zuurstof op in hun bloed en spieren, niet zozeer in de longen. Ze ademen in, maar ook weer uit voor het duiken.

Opgekruld als een banaan! Zo houden ze hun flappen en kop droog en warm en het laat zien dat de zeehond zich goed voelt.

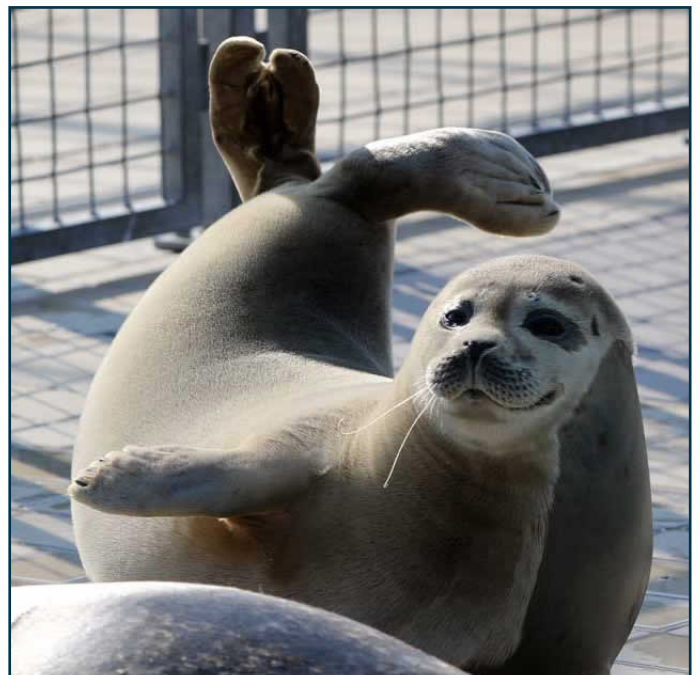

Rondom het hele lichaam, behalve bij de flappen, zit een dikke laag vet: blubber. Dit zorgt voor een goede isolatie. Het houdt hem warm.

Een zeehond heeft een heel klein staartje. Hier doet een hij niets meer mee dan een beetje wiebelen.

Met zijn torpedovorm kan de zeehond snel en makkelijk door het water bewegen.

Een zeehond heeft geen handen en voeten maar flappen (ook wel flippers) met zwemvliezen tussen de vingers en tenen.

TASTZIN

Zeehonden hebben lange snorharen, daarmee voelen ze trillingen in het water. Door de waterbeweging voelen ze of er vis in de buurt is. De snorharen zijn erg gevoelig, hierdoor kunnen ze ook in troebel water goed jagen. Ook voor een blinde zeehond is het geen probleem om op vis te jagen, omdat hij zulke goede snorharen heeft.

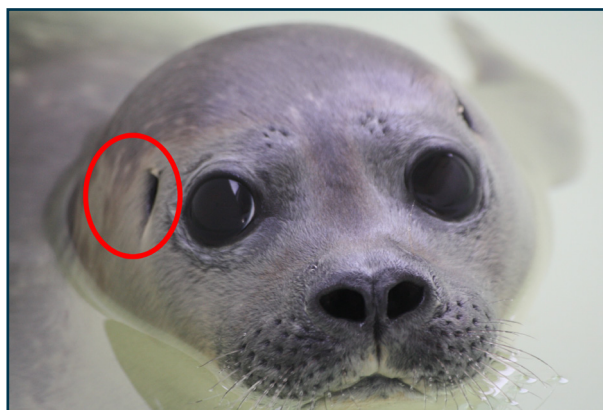
ZICHT

Het gezichtsvermogen van de zeehond is goed ontwikkeld. Dat is belangrijk, omdat ze veel tijd onder water doorbrengen en daar is vaak maar weinig licht. Boven water ziet de zeehond slecht, eigenlijk zoals wij dingen onder water zien, een beetje wazig. Onder water ziet hij juist veel beter. Een zeehonden oog is ongeveer twee maal groter dan je eigen oog. We weten niet precies of zeehonden ook kleuren kunnen zien.

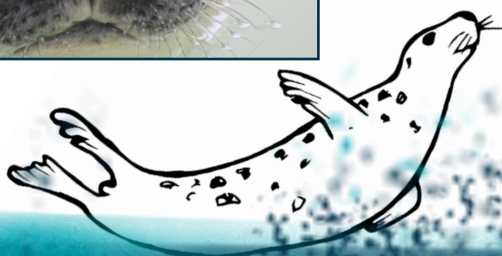
REUK

Net als de meeste dieren kunnen zeehonden onder water niet ruiken. Een zeehond knijpt zijn neus dicht onder water. Maar boven water wel! Boven water hebben ze een goed reukvermogen, een goede neus is belangrijk voor het contact met andere zeehonden. Zo herkent de moeder haar jong aan de geur. Na de geboorte besteedt de moeder veel tijd aan het besnuffelen van het snuitje van de pup.

GEHOOR

Zeehonden hebben een ontzettend goed gehoor. Onder water reageren ze op geluiden tussen de 1 en 180 kHz! (mensen horen alleen geluiden tussen de 0.02 en 20 kHz)

Een zeehond kan wel 30 minuten onder water blijven. Hoe lang kun jij onder water blijven zonder te ademen?

BEDREIGINGEN

Zeehonden zijn roofdieren, ze jagen op vis en andere prooien. Maar er zijn ook roofdieren die op zeehonden jagen. Zo staat de zeehond op het menu bij de orka en verschillende soorten haaien. In onze Noordzee en Waddenzee komen geen orka's voor. Haaien wel, maar niet groot genoeg om zeehonden te eten. De zeehond heeft bij ons dus geen natuurlijke vijanden. Evengoed zijn er wel bedreigingen voor de zeehond.

In de zee zelf drijft veel afval, bijvoorbeeld vissersnetten en stukken touw. Zeehonden en andere dieren kunnen hierin verstrikt raken en daardoor zelfs verdrinken. Ook veroorzaakt het diepe snijwonden als een dier los probeert te komen. Vaak zijn dit jonge Grijs zeehonden die dit overkomt, ze zijn heel speels en erg nieuwsgierig van aard. Ballonnen vormen ook een groot probleem, vooral de lintjes zijn heel gevaarlijk voor zeehonden. Die zijn heel scherp en snijden die in het vel van de zeehond. Ballonnen oplaten is dus helemaal niet zo leuk als het lijkt...

Niet alleen door de vervuiling komt de zeehond in de problemen, ook verstoring speelt een rol. Vliegtuigen die laag overvliegen en snel varende boten.

In het zomerseizoen zijn er veel toeristen op zee te vinden, maar ook op het strand.

Mensen, soms met loslopende honden, die een zeehond zien liggen en graag een foto willen maken. Om een mooie foto te maken komen de mensen steeds dichterbij. Als het een moeder met een pup is, dan raken ze in paniek en vluchten elk een kant op, waardoor ze elkaar kwijt raken.

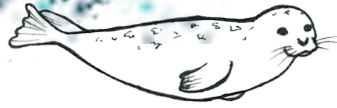
Omdat een zeehondenpup nog melk moet drinken bij de moeder, overleeft hij het meestal niet als hij zijn moeder kwijt raakt. Als de pup geluk heeft, dan wordt hij gevonden en kan hij worden opgevangen in Pieterburen. Daar wordt hij dan door de zeehondenverzorgers groot gebracht.

Om al deze zeehonden te kunnen helpen, is er een landelijk netwerk van zeehondenredders. De EHBZ, Eerste Hulp bij Zeezoogdieren.

Dat zijn allemaal vrijwilligers die dag en nacht klaar staan om uit te rukken als er een zeehond in nood gemeld wordt. Ze zijn 24 uur per dag te bereiken via het telefoonnummer van het Zeehondencentrum in Pieterburen.

WEET JE NU ALLES?

Test je kennis... weet je nu genoeg om je spreekbeurt of werkstuk te kunnen doen? Doe dan de quiz! Je kunt de quiz natuurlijk ook gebruiken tijdens je spreekbeurt. Zoek je nog meer informatie? Kijk dan ook eens op www.zeehondencentrum.nl.

1 De gewone zeehond is groter dan de grijze zeehond

- a. Waar
- b. Niet waar

2 Welke kleur vacht hebben grijze zeehonden als ze geboren worden?

- a. Wit
- b. Grijs
- c. Bruin

3 Wanneer worden de pups van de gewone zeehonden geboren?

- a. In juni
- b. In december
- c. In mei
- d. In oktober

4 Hoe kan een zeehond erachter komen waar zijn prooi zich bevindt?

- a. Dat kan de zeehond zien met zijn ogen.
- b. Dat ruikt de zeehond.
- c. De zeehond voelt met zijn snorharen waar de prooi is.
- d. Door zijn goede gehoor kan de zeehond horen waar de prooi is.

5 Hoe snel kan een zeehond zwemmen?

- a. 20 kilometer per uur
- b. 25 kilometer per uur
- c. 30 kilometer per uur
- d. 35 kilometer per uur

6 Hoe ligt een zeehond als hij zich fijn voelt?

- a. Plat op zijn buik met zijn ogen dicht.
- b. Als een banaan met zijn flippers in de lucht.
- c. Als een zeehond zich fijn.

7 Een zeehond kan heel lang zijn adem inhouden onder water, hoe lang is dit?

- a. 15 minuten
- b. 20 minuten
- c. 30 minuten
- d. 45 minuten